

Nr 1080

Av herrar **Jonsson** i Mora och **Sellgren**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 38, med förslag till lag om pensionstillskott, m. m.*

(Lika lydande med motion nr 943 i Första kammaren)

Vid 1958 års riksdag beslöts en plan för folkpensionens ökning under det kommande decenniet. Pensionen skulle, räknat i 1957 års penningvärde, öka steg för steg, så att den 1968 uppnådde 3 600 kr. för ensamstående och 5 400 kr. för makar. Slutresultatet blev emellertid 5 220 kr. för den förra och 8 112 kr. för den senare kategorin. Siffrorna ger ett mått på den väldiga penningvärdeförsämringen under tio år. Pensionärerna har visserligen genom index fått kompensation på den mätbara värdeförsämringen, men ingalunda för de kapitalförluster som de har gjort.

Den i proposition nr 38 vid 1969 års riksdag föreslagna folkpensionsökningen för nästa decennium skiljer sig från den förra därigenom, att tillskotten endast kan tillkomma pensionärer med låg eller ingen ATP-pension. Därmed kommer också den största låginkomstgruppen, över en halv miljon personer, att gynnas, vilket vi anser vara ett riktigt grepp.

Tanken i propositionen synes oss gå direkt tillbaka till en fp-motion vid 1965 års riksdag, vari begärdes utredning och förslag redan 1966 om "ett särskilt pensions-tillskott för de sämst ställda folkpensionärerna" (motion i andra kammaren nr 779). Riksdagen biföll andra lagutskottets förslag — utlåtande nr 41 — att till Kungl. Maj:ts kännedom bringa vad utskottet hade anfört om yrkandena i motion nr 779, som ansågs böra tas upp till prövning. Vi kan alltså ansluta oss till grundprincipen för den nu föreslagna folkpensionshöjningen.

Däremot synes det oss att ett decennium denna gång är en alltför lång tidsperiod för genomförande av förbättringar. Personer med ingen eller låg ATP torde ofta höra till de grupper, som vid ATP-systemets genomförande hade låg eller ingen pensionspoäng, d. v. s. i stor utsträckning de äldre pensionärerna. För den som t. ex. nu är omkring 80 år ter det sig föga lockande att efter tio år ha fått en ökning av pensionen med 1 800 kr. värdesäkrat. Pensionärernas riksorganisation framhöll i ett remissyttrande över pensionsförsäkringskommitténs förslag följande i denna fråga:

Riksorganisationens hemställan om en kortare tidsperiod för uppnående av en snabb ökningstakt har kommittén ej funnit tillrädligt utan föreslår en tioårsperiod. Riksorganisationen vill i detta sammanhang erinra om att flertalet folkpensionärer befinner sig i hög ålder och kommer således ej att få uppleva denna målsättnings

förverkligande. Det är mot denna bakgrund Riksorganisationen gjort sitt ställnings-tagande för en kortare period. En förkortning av kommitténs förslag i denna del anser Riksorganisationen vara ofrånkomlig och vidhåller sitt förslag om högst en fem-årsperiod.

Vi kan ansluta oss till den citerade uppfattningen. Låginkomstproblemet är för närvarande föremål för diskussion och övervägande. Genom en förkortning av den av regeringen föreslagna tidrymden för genomförandet av reformen med pensions-tillskotten kan samhället visa ett verkligt intresse för folkpensionärerna — den största låginkomstgruppen. Detta kan lämpligen ske genom att i enlighet med förslaget från Pensionärernas riksorganisation besluta om dubbelt så stora tillskott men under loppet av fem år. Ett möjligt alternativ är att göra ett större lyft, t. ex. 3×180 kr., summa 540 kr., första budgetåret och därefter 180 kr. per budgetår under de följande sju åren. Man måste förutsätta att många pensionärer med hänsyn till nuvarande penningvärde finner en ökning av 180 kr. på ett år alltför anspråklös, inte minst första budgetåret, när större delen av summan för många åtgår till att täcka ökade kostnader för höjda telefonavgifter, radio- och TV-licenser samt porton. Av de två här anvisade metoderna ansluter vi oss till den som Pensionärernas riksorganisation förordar.

I det ovan nämnda utlåtandet nr 41 av andra lagutskottet vid 1965 års riksdag behandlades också grunderna för beviljande av det kommunala bostadstillägget. Detta har en mycket stor betydelse, det förstår man av uppgiften att omkring 600 000 pensionärer har bostadstillägg. Andra lagutskottet föreslog 1965 och riksdagen anslöt sig därtill — med anledning av fp- och cp-motioner — att även frågan om mildring av reglerna för bostadstilläggens erhållande skulle utredas.

Enligt nu gällande inkomstprövningsregler kan bostadstillägg — liksom änkepen-sion efter man som avlidit före den 1 juli 1960 — endast erhållas av ensam pensionär med högst 1 700 kr. i årsinkomst utöver folkpensionen. För äkta makar kan fullt bostadstillägg och hustrutillägg utgå endast när sidoinkomsten är högst 2 400 kr. Överskrides dessa belopp, blir det kännbara reduktioner. Socialministern föreslår i propositionen i anslutning till kommitténs yrkande vissa förbättringar. Gränsbeloppet höjes för ensam pensionär till 2 000 kr. och för makar till 3 000 kr., varjämte reduktionen för överskjutande inkomst ändras och blir enhetlig med 50 %. Man bör dock inte bortse från att nuvarande regler har gällt sedan 1963. Med hänsyn till penningvärdets fall och den allmänna standardstegringen är de föreslagna summorna alltför låga. Enligt vår uppfattning bör de höjas till 2 500 resp. 3 500 kr.

Vi vill i detta sammanhang också erinra om att årets riksdag redan i anledning av andra lagutskottets utlåtande nr 10 behandlat frågan om de s. k. övergångsänkornas pensionsförhållanden. I en reservation från bl. a. folkpartihåll betonades där att man fann det angeläget att utan dröjsmål finna en lösning på övergångsänkornas pensionsförhållanden i syfte att undanröja nuvarande orättvisor. Därvid åsyftades den uppdelning av änkor i en grupp för vilken inkomstprövning skall gälla och en för vilken sådan prövning inte skall gälla. Det bör, som framhölls i reservationen, av rättvise-skäl inte förekomma att man låter olika bestämmelser gälla för olika grupper för-

säkrade. Det föreslogs mot den bakgrunden att pensionsförsäkringskommittén genom tilläggsdirektiv åläggs att med förtur behandla ifrågavarande spörsmål. Detta yrkande avslogs beklagligtvis av den socialdemokratiska riksdagsmajoriteten. Så mycket mer angeläget förefaller det oss i den därigenom uppkomna situationen att tills vidare åtminstone minska orättvisorna genom ytterligare lindring av inkomstprövningsreglerna. Vi föreslår därför att — på samma sätt som i fråga om bostadstillägg och hustrutillägg — gränsbeloppet höjs till 2 500 kr. för änkepensionär efter man som avlidit före den 1 juli 1960.

Under hänvisning till vad ovan anförts hemställer vi,

att riksdagen vid sin behandling av proposition nr 38 måtte besluta

1. om en ökning av folkpensionerna under en femårsperiod — i stället för som föreslås i propositionen under en tioårsperiod — genom årliga pensionstillskott motsvarande sex procent av basbeloppet — motsvarande 360 kr. vid ett basbelopp av 6 000 kr. — upp till en garantinivå på trettio procent av basbeloppet,

2. att det avdragsfria beloppet i fråga om inkomstprövningen av samtliga inkomstprövade folkpensionsförmåner höjs till 2 500 kr. för ensam pensionär och till 3 500 kr. för två makar tillsammans, samt

att vederbörande utskott utarbetar erforderlig lagtext.

Stockholm den 27 mars 1969

Anders Jonsson (f

)
i Mora

Rolf Sellgren (f

)
